

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΑΝΟΙΚΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

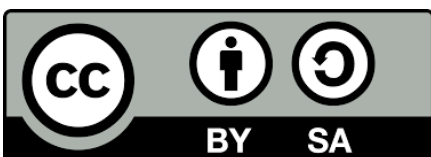
Τίτλος Μαθήματος: Οργάνωση και λειτουργία του νηπιαγωγείου

Ενότητα: Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ

Διδάσκων: Επικ. Καθηγητής Μπάκας Θωμάς

Τμήμα: Παιδαγωγικό, Νηπιαγωγών

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

9. Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ

9.1. ΟΙ ΓΙΟΡΤΕΣ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΟΥΣ ΑΞΙΑ

Η έννοια και η σημασία των γιορτών

Ετυμολογικά η λέξη γιορτή είναι αρχαία ελληνική που έφτασε ως τις μέρες μας αμετάβλητη από την ομηρική περίοδο ως εορτή και μεταφέρθηκε στη συνέχεια στη δημοτική γλώσσα ως γιορτή (Μπαμπινιώτης, 2009: 302 & 469).

Για την ίδια έννοια στην αρχαία ελληνική γλώσσα υπήρχε η λέξη σχολή που σήμαινε την αργία, την απραξία-απραγμοσύνη, την ανάπαυση, την ησυχία, τον ελεύθερο χρόνο, ή την ευκαιρία (Ανδριώτης, 1992: 354) η οποία μεταφέρθηκε στη δημοτική γλώσσα με μετακίνηση του τόνου ως σχολή ή σκόλη με την έννοια της ημέρας θρησκευτικής γιορτής, της ημέρας αργίας. Από εκεί προέρχεται και το ρήμα σχολάω ή σκολάω στη δημοτική, σύμφωνα με την ετυμολογία που δίνει το λεξικό μιας ομάδας φιλολόγων. Το ρήμα έχει την έννοια παύω να δουλεύω, σταματώ τη δουλειά ή τη διακόπτω προσωρινά, τελειώνω τα μαθήματα, παύω κάποιον, τον απολύω (Επιτροπής Φιλολόγων, 1961: 2062). Αντίθετη άποψη ως προς την προέλευση διατύπωσε ο καθηγητής της Γλωσσολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Μπαμπινιώτης ο οποίος στο λεξικό του παρουσίασε άλλο ρήμα, το ρήμα σχολάζω. Υποστήριξε την άποψη ότι υπάρχει το ρήμα σχολάζω που προέρχεται το ίδιο από την αρχαία ελληνική γλώσσα και όχι ως παράγωγο, με την έννοια αναπαύομαι, έχω ελεύθερο χρόνο, παύω να εργάζομαι ή να ασχολούμαι με κάτι (Μπαμπινιώτης, 2009: 1391). Η ιδέα της ανάπαυσης μετά την εργασία είχε αναπτυχθεί ήδη από τους αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους. Ο Αριστοτέλης στο βιβλίο του «Πολιτικά» υποστήριξε ότι «αυτή η φύσις, ζητείόχι μόνον να εργαζώμεθα κατά τον ορθόν τρόπον, αλλά και να απραγμονώμεν όπως πρέπει». Γι' αυτό στο σχολείο, διακήρυξε ότι, ανήκει η Μουσική, όχι μόνο η Τονική, αλλά κάθε τι το μουσικό, το καλλιτεχνικό για το «καλώς σχολάζειν», δηλαδή για την ωραία αργία και ανάπαυση (Hordt, 1937: 149). Την ίδια αντίληψη συναντούμε και στην περίοδο του Περικλή όπου ο ίδιος όταν η Αθήνα βρισκόταν στο μεσουράνημα της δύναμης και της ακμής της, στον πρώτο επιτάφιο λόγο του με λόγια που αποτελούν ιδιαίτερο ύμνο για την πόλη των προγόνων του υποστήριξε ότι «Οι εργασίες μας δεν είναι ποτέ τόσο διαρκείς, ώστε να μη έχουμε πλήθος καλά οργανωμένων ευκαιριών για να απραγμονούμε Έχομε τους

ετήσιους αγώνες μας και τις εορταστικές θυσίες», (Θουκιδίδου, Επιτάφιος του Περικλή, Β' βιβλίο).

Όπως γίνεται φανερό όχι μόνο από αυτές τις μικρές αναφορές στην εργασία και την ανάπαυση αλλά από την καθημερινή πείρα η ζωή χρειάζεται εργασία, αλλά μαζί με αυτή πρέπει να υπάρχει στη συνέχεια και ησχόλη, η ανάπαυση, η απραγμοσύνη. Ο νόμος που διέπει τον κόσμο, «ο αιώνιος τύπος της ζωής», όπως τον ονομάζει ο Γκαίτε, καθορίζει τη ρυθμική εναλλαγή όπου οι φαινομενικές αντιθέσεις ζητούν η μία την άλλη, με τέτοιο τρόπο που να μην υπάρχει κανένας πόλος χωρίς τον αντίθετό του.

Έτσι στη φύση το φως της ημέρας διαδέχεται το σκοτάδι, η νύχτα τη μέρα, το κρύο η ζέστη. Το ίδιο συμβαίνει και στο ρυθμό της σωματικής μας ζωής, όπου η εκπνοή διαδέχεται την εισπνοή και αντίστροφα, η συστολή τη διαστολή, ο ύπνος την αγρυπνία, ο θάνατος τη ζωή.

Στη Βίβλο επίσης περιγράφεται η αντίθεση αυτή στο γεγονός της δημιουργίας, όπου μετά τις εξήμερες της δημιουργίας του κόσμου ο δημιουργός «ανεπαύθη την ημέραν την εβδόμην από πάντων των έργων αυτού τα οποία έκαμε. Και ευλόγησεν ο Θεός την ημέραν την εβδόμην και αγίασε αυτήν διότι εν αυτή ανεπαύθη από πάντων των έργων αυτού» (Γενεσις κεφ. Β', στίχοι 13).

Έτσι και στη ζωή μας είναι το ίδιο αναγκαίο να υπάρχει μετά την ένταση η χαλάρωση, μετά την εργάσιμη μέρα η γιορτή. Αλλά και στο σχολείο αναπόσπαστο τμήμα της ζωής του είναι οι ρυθμικές εναλλαγές, της εργασίας με την ανάπαυση, των μαθημάτων και δραστηριοτήτων με τον ελεύθερο χρόνο, της εργάσιμης μέρας με τη γιορτή. Αυτές οι αντιθέσεις είναι αναγκαία προϋπόθεση γιατί ανταποκρίνονται σε μια βαθειά ανάγκη, την ανάγκη της εναλλαγής και της χαλάρωσης. Η εικόνα του σχολείου, που εργάζεται, συμπληρώνεται από την εικόνα του σχολείου που γιορτάζει. Μετά την εργασία έρχεται η ανάπαυση, η ξεκούραση, η αναψυχή.

Αυτή η ιδέα είχε διατυπωθεί στην αρχαία εποχή ως βασικό αξίωμα στη φιλοσοφία της ζωής του ανθρώπου από τον Ισοκράτη και σώζεται μέχρι σήμερα ως γνωμικό με τη διατύπωση «Βίος ανεόρταστος μακρά οδός απανδόχευτος». Δηλαδή ζωή χωρίς να περιλαμβάνει γιορτές είναι σαν το μακρινό ταξίδι που ο ταξιδιώτης δε βρίσκει στο δρόμο του ένα ξενοδοχείο για να ξεκουραστεί.

Στο πρόγραμμα των δραστηριοτήτων και στη ζωή του Νηπιαγωγείου οι διάφορες γιορτές κατέχουν σημαντική θέση, διότι αρέσουν στα παιδιά και τους δίνουν την ευκαιρία να κάνουν κάτι διαφορετικό, μπορούν να συνδυάζουν το παιχνίδι με τη δουλειά και τη διασκέδαση, την ψυχαγωγία με τη γνώση.

Οι γιορτές και οι εκδηλώσεις είναι ένας πολλαπλός συνδυασμός γεμάτος οφέλη, επειδή περιλαμβάνουν σπουδαίες μορφωτικές αξίες και γνώσεις.

Τα παιδιά μέσα από αυτές μαθαίνουν τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις της χώρας τους με έναν τρόπο βιωματικό και ευχάριστα αφομοιωτικό. Δεν είναι οι γιορτές ένα απλό τεχνητό κατασκεύασμα για κατανάλωση του χρόνου, ή ότι αποτελούν επίδειξη του έργου του νηπιαγωγείου, είναι μια ικανοποίηση εσωτερικής ανάγκης. Η ουσία της γνήσιας γιορτής βρίσκεται στη χαλάρωση της έντασης, στο άνοιγμα της ψυχής, στην αναγέννηση του οργανισμού.

Οι γιορτές γενικότερα είναι ένα ευχάριστο μέρος της ζωής του νηπιαγωγείου και μια από τις μορφές της αγωγής. Θα έρθει σαν χαλάρωση σαν ξεκούραση, ύστερα από την κουραστική σχολική εργασία.

Σε όλο τον κόσμο οι σχολικές γιορτές αποτελούν μέρος της παράδοσης του σχολείου, παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά κάθε χώρας και συνδέονται με την κοινωνική, θρησκευτική και παιδευτική ζωή του σχολείου (Κυριαζοπούλου-Βαληγάκη/2ος, 1977: 323).

Στο νηπιαγωγείο οι διάφορες γιορτές είναι ανοιχτές εκδηλώσεις με την έννοια ότι τα παιδιά ελεύθερα συμμετέχουν σ' αυτές και ότι η οργάνωσή τους γίνεται είτε με την ευκαιρία ενός ευχάριστου γεγονότος π.χ. με την ευκαιρία των γενεθλίων των παιδιών, είτε με την ευκαιρία μιας γιορτής ή ενός σημαντικού γεγονότος για τη σχολική ζωή π.χ. η γιορτή των Χριστουγέννων, η ολοκλήρωση ενός σχεδίου εργασίας ή η γιορτή στο τέλος της χρονιάς. (ΥΠΕΠΘ/ΠΙ, Οδηγός, 1996: 363).

Για να έχουν οι σχολικές γιορτές θετική επίδραση στα παιδιά, θα πρέπει να ισχύουν ορισμένες βασικές προϋποθέσεις οι οποίες είναι απαραίτητο να τηρούνται από όλους τους φορείς, τους εκπαιδευτικούς, τα νήπια και τους γονείς.

Ειδικότερα θα πρέπει: ο εκπαιδευτικός να σέβεται τα όρια της προσωπικής έκφρασης του παιδιού, να σέβεται το ίδιο το παιδί και όταν επεμβαίνει σε ότι κάνει η επέμβασή του να γίνεται με λεπτότητα και προσοχή. Να προγραμματίζει τις εκδηλώσεις για να γίνουν από την τάξη με συμμετοχή των παιδιών και για χάρη της τάξης.

Τα θέματα να μην προέρχονται από τις επιθυμίες του εκπαιδευτικού αλλά να συνδέονται με την καθημερινή λειτουργία και εργασία του Νηπιαγωγείου. Η διοργάνωσή τους να διακρίνεται για τη συντομία σε σχέση με το χρόνο και για την απλότητα σε ότι αφορά την οργάνωση και υλοποίηση. Να μην κουράζουν τα παιδιά με πολλές προετοιμασίες και πολύμηνες προσπάθειες. Να μην καταστρέφουν την παιδική αφέλεια με τις κινήσεις, μορφασμούς, χειρονομίες κλπ., που δεν είναι παιδικές ειδικά κατά τις θεατρι-

κές παιδικές παραστάσεις. Να μη γίνονται από τη νηπιαγωγό με στόχο την επίδειξη στους γονείς και στην τοπική κοινωνία σοβαρής τάχα εργασίας που γίνεται στο νηπιαγωγείο.

Αλλά και σε ότι αφορά τους γονείς να μη γίνονται γιορτές με την απαίτηση να προτιμηθούν τα δικά τους παιδιά ή για να δείξουν την παρουσία τους οι σύλλογοι γονέων.

Ως προς τη συμμετοχή των παιδιών βασική προϋπόθεση είναι αυτά να συμμετέχουν αβίαστα, με χαρά κι ευχαρίστηση. Να μην αναγκάζονται να παραμελούν τις κύριες δραστηριότητές τους, αλλά ούτε και να απασχολούνται για πολλές ώρες. Να καταβάλλεται προσπάθεια να συμμετέχουν όλα τα παιδιά για να μη γεννιέται ο φθόνος και να μη δημιουργείται πίκρα σ' εκείνα, που δεν παίρνουν μέρος.

Στις γιορταστικές εκδηλώσεις των σχολείων, εκτός από τις γιορτές, μπορούν να εντάσσονται και άλλες όπως οι έξοδοι και διδακτικές επισκέψεις, οι εκθέσεις έργων των παιδιών που γίνονται στο χώρο του νηπιαγωγείου ή και σε άλλο χώρο σε διάφορες χρονικές στιγμές και με διάφορες αφορμές, η αλληλογραφία με άλλα σχολεία καθώς και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις στο νηπιαγωγείο ή στην τοπική κοινότητα (Κυριαζοπούλου-Βαληνάκη/ 2ος, 1997: 323).

9.2. ΟΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΥ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ

Το παιδιά μέσα από τις γιορτές, τις θεατρικές παραστάσεις, αλλά και από τα παιχνίδια διασκεδάζουν και βάζουν τη φαντασία τους σε δράση, γιατί η φαντασία είναι αυτή που βοηθά, στο να διαμορφωθεί η ιδιαίτερη προσωπικότητα του παιδιού.

Ακόμη μέσα από τη συμμετοχή στις γιορτές συνδέονται με τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα του τόπου και τους δίνεται η δυνατότητα να τα βιώσουν και να ενταχθούν γρηγορότερα και ομαλότερα στο περιβάλλον τους. Μέσα από τα βιώματα που αποκτούν δημιουργούν εντυπώσεις και εικόνες που με την πάροδο του χρόνου αρχίζουν να τις αναπλάθουν στη μνήμη τους και να τις αναζητούν. Έτσι βιωματικά αρχίζουν να κατανοούν την έννοια της κυκλικότητας του χρόνου, να τοποθετούν τον εαυτό τους μέσα σ' αυτόν και γίνονται αργότερα οι συνειδητοί συνεχιστές της κληρονομιάς που τους παραδόθηκε (ΥΠΕΠΘ/ΠΙ, 1991: 104. Μια γιορτινή ημέρα ή μια γιορτινή περίοδος, παρουσιάζεται στο νήπιο σαν μια κατάσταση προβληματισμού, η οποία το κινητοποιεί να τη βιώσει και να την οργανώσει με τη βοήθεια πολλών και διαφορετικών κινητικών και νοητικών χειρισμών

Μέσα από τις διάφορες εορταστικές εκδηλώσεις ψυχαγωγούνται και τους δίνονται

ευκαιρίες να αποκτήσουν πολλαπλές και σημαντικές εμπειρίες από την πλούσια ιστορική, θρησκευτική και κοινωνική ζωή.

Έχουν τη δυνατότητα να έρθουν κοντά, να έρθουν σε επαφή, να πλησιάσουν το θέατρο, το θεατρικό παιχνίδι, τη μουσική, τη ρυθμική, τη λογοτεχνία, τις εικαστικές δραστηριότητες και γενικά τις διάφορες μορφές τέχνης. Με την επαφή αυτή βοηθούνται να υιοθετήσουν θετική στάση απέναντι στο θέατρο, το χορό, τη ζωγραφική και γενικά σε κάθε μορφή τέχνης.

Οι γιορτές επειδή αποβλέπουν στην ολόπλευρη και ισόρροπη ανάπτυξη των νηπίων καθώς και στην ψυχαγωγία τους ασκούν παιδαγωγική προσφορά που είναι αναμφισβήτητη. Γεννούν στις ψυχές τους ευχάριστα συναισθήματα, ενισχύουν την αγάπη τους για το σχολείο, αναπτύσσουν την πρωτοβουλία τους, ωθούν σε αυτενέργεια και δίνουν στα διστακτικά και δειλά παιδιά την ευκαιρία να δράσουν και κάποτε να διακριθούν. Επίσης εκτός από όλα αυτά βοηθούν στον εντοπισμό των κλίσεων, στην ανακάλυψη ταλέντων ή αδυναμιών των παιδιών και φέρνουν σε στενή επαφή την οικογένεια με το σχολείο. (Χαραλαμπίδης, 1973: 458)

Η ανάπτυξη της συνεργασίας ευνοείται επίσης μέσα από την οργάνωση της γιορτής διότι τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να γνωριστούν καλύτερα μεταξύ τους, μαθαίνουν να συμμετέχουν υπεύθυνα και ισότιμα στην ομάδα της τάξης και να εργάζονται υιοθετώντας μέσα και μεθόδους κοινής αποδοχής, νιώθοντας μέλη της ίδιας ομάδας και αναλαμβάνοντας κάποιες ευθύνες. Αλλά και στον τομέα της κοινωνικοποίησης των παιδιών οι γιορτές αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα μέσα, διότι η συμμετοχή τους στο γιορταστικό κλίμα που επικρατεί τους δίνει την αίσθηση ότι ανήκουν σε μια ομάδα ανθρώπων με κοινά στοιχεία, τα βοηθά να υπερνικήσουν τους φόβους και τις αναστολές τους, τα οδηγεί στο να συνάψουν αρμονικές σχέσεις μεταξύ τους αλλά και να βελτιώσουν τις υπάρχουσες κοινωνικές επαφές. Η γιορτή ακόμη αναπτύσσει τον ενθουσιασμό στα παιδιά και αναπτρώνει το ηθικό τους για να συνεχίσουν με θάρρος και αυτοπεποίθηση παρόμοιες εκδηλώσεις ειδικά όταν η παρουσίαση της εκδήλωσης είχε μεγάλη αποδοχή από τους γονείς και τους άλλους καλεσμένους (Μετοχιαννάκης, 2000: 427).

Επειδή προβάλλουν στο ευρύτερο κοινό την εργασία του σχολείου, δίνουν την ευκαιρία μιας στενότερης επαφής με τους γονείς και τους άλλους κοινωνικούς παράγοντες μέσα από την οποία αναπτύσσεται σε όλους το ενδιαφέρον για το σχολείο, τους στόχους και τη λειτουργία του. Οι γονείς και οι δάσκαλοι έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν καλύτερα το παιδί μέσα από τη συμπεριφορά που δείχνει κατά τη διάρκεια των γιορτών αφού εκδηλώνεται και ενεργεί σχεδόν αβίαστα και ελεύθερα.

Με τις γνώσεις που θα αποκτήσουν για τις ικανότητες, τις κλίσεις, τα ενδιαφέροντα και τις αδυναμίες του θα το βοηθήσουν αποτελεσματικότερα στο σχολικό και επαγγελματικό του προσανατολισμό (Μπάμιος, 1967: 566)

Από τις εκδηλώσεις που γίνονται στα σχολεία οι θεατρικές παραστάσεις αποτελούν μια από τις αγαπημένες απασχολήσεις των παιδιών. Με τις χορευτικές κινήσεις και την έκφραση τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν την πλαστικότητα του σώματος, να το ασκήσουν και να το κάνουν λυγρό και αρμονικό.

Επίσης οι γιορτές με θεατρικές παραστάσεις και δρώμενα συμβάλλουν στην άσκηση της ψυχής, την καλλιέργεια του πνεύματος και την τροφοδότηση της φαντασίας τους, την οποία κάνουν δημιουργική και γόνιμη. Τα μηνύματα που μπορεί να μεταδώσει ένα θεατρικό έργο ή μια παράσταση κουκλοθέατρου στους μικρούς θεατές του δεν μπορούν να τα μεταδώσουν σειρές από λόγους και ομιλίες. Ένα θεατρικό έργο συγκινεί περισσότερο, οδηγεί σε στοχασμό, προβληματίζει και αφυπνίζει τις δυνάμεις της ψυχής.

Γενικότερα ο σκοπός των γιορτών και εκδηλώσεων στο σχολείο ξεκουράζει το παιδί από την καθημερινή ρουτίνα της σχολικής εργασίας και του δίνει την χαρά και την ψυχική απόλαυση, μέσα σε μια παιδαγωγική ατμόσφαιρα. Η μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων που μπορούν να επιλέξουν τα παιδιά μαζί με τη νηπιαγωγό για την πραγματοποίηση της κάθε γιορτής έχει αποτέλεσμα να επιτυγχάνονται παιδαγωγικοί στόχοι που αφορούν σε όλους τους τομείς ανάπτυξής τους, σωματικό, γνωστικό, κοινωνικοσυναισθηματικό, αισθητικό καθώς και στον τομέα των διαφόρων δεξιοτήτων και της δημιουργικότητας.

Οι αβίαστα συγκεντρωνόμενες γνώσεις, με τη βιωματική προσέγγιση, την ακρόαση και παρατήρηση προάγουν τις νοητικές ικανότητες του παιδιού και ο γνωστικός τομέας έχει σημαντική ανάπτυξη.

Το παιδί συμμετέχοντας στις δραστηριότητες για τις εθνικές, θρησκευτικές και κοινωνικές γιορτές μαθαίνει κάποια πράγματα για τους προγόνους του και τον τρόπο της ζωής τους, μαθαίνει μερικά από τα έθιμα, τους θεσμούς και τις παραδόσεις που συνδέονται με τις γιορτές, γνωρίζει τις διάφορες ηθικές αξίες και το σεβασμό των ατόμων και καταλαβαίνει το περιεχόμενο και τη σημασία όλων αυτών που έμαθε.

Αυτή η αποκτημένη γνώση εφαρμόζεται και υλοποιείται στην οργάνωση και παρουσίαση της παράστασης με τη συμμετοχή των ίδιων των παιδιών. Τα θέματα και το υλικό των εκδηλώσεων μπορεί να λαμβάνεται από τα αντικείμενα που έχουν παρουσιάσει μέσα στις αίθουσες και στη συνέχεια διασκευάζεται από τα παιδιά για να πάρει μια μορφή παραστατική ή όλο το υλικό επιλέγεται από τη νηπιαγωγό και τα παιδιά ανα-

λαμβάνουν την υλοποίησή του (Κυριαζοπούλου-Βαληνάκη/2ος, 1977: 324).

Όταν τα παιδιά καλούνται να λύσουν με την αυτενέργειά τους πολλά προβλήματα τα οποία έχουν σχέση με το τεχνικό μέρος της παρουσίασης, με την καλλιτεχνική διακόσμηση ή με τις οργανωτικές λεπτομέρειες και αναλαμβάνουν σχετικές πρωτοβουλίες αναπτύσσεται και καλλιεργείται η κριτική και δημιουργική σκέψη τους μέσα από τις ιδέες που ανακοινώνουν και την εφερευτικότητα που δείχνουν.

Αλλά και ο συναισθηματικός τομέας των παιδιών αναπτύσσεται με τη συμμετοχή τους στις διάφορες εκδηλώσεις, αφού με την κοινή συμμετοχή και παρακολούθηση, προάγεται ο κοινωνικός χαρακτήρας τους, αποκτούν ωριμότητα, συνεργατικότητα και αγάπη προς τους συνανθρώπους και τους προσφέρονται πολλές ευκαιρίες να τονωθεί το θρησκευτικό συναίσθημα. Κάθε γιορτή δίνει ευκαιρίες και ιδέες στο παιδί να εκφραστεί και να δημιουργήσει. Έρχεται σε επαφή με πολλές μορφές τέχνης, όπως: θέατρο, μουσική, τραγούδι, χορός, ποίηση, εικαστικά κλπ και γίνεται έτσι ένας μικρός καλλιτέχνης που καλλιεργεί τα διάφορα βιώματα του, το καλλιτεχνικό, το γλωσσικό, το ρυθμικό, τό μουσικό και αναπτύσσει τον αισθητικό τομέα της προσωπικότητάς του (Κυριαζοπούλου-Βαληνάκη/2ος, 1977: 324).

9.3. ΕΙΔΗ ΓΙΟΡΤΩΝ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

Οι γιορτές στο νηπιαγωγείο ανάλογα με τους σκοπούς που επιδιώκουν διακρίνονται σε διάφορα είδη όπως: εθνικές, θρησκευτικές, κοινωνικές, αναβίωσης εθίμων. Αν λαμβάνεται ως κριτήριο ο χρόνος πραγματοποίησης χωρίζονται σε γιορτές έναρξης και λήξης διάφορων γεγονότων εκδηλώσεων ή περιόδων (Κυριαζοπούλου-Βαληνάκη/2ος, 1977: 323).

Ειδικότερα κατά κατηγορία μπορούν να διοργανώνονται στα νηπιαγωγεία οι ακόλουθες γιορτές:

α. Εθνικές γιορτές. Οι γιορτές με αυτό το περιεχόμενο είναι γνωστές στα παιδιά είτε από τον κοινωνικό τους περίγυρο, γονείς, μεγαλύτερα παιδιά, μέσα ενημέρωσης, είτε γιατί έχουν ενημερωθεί από το σπίτι και τη νηπιαγωγό. Γίνονται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες κάθε χρόνο και είναι: η επέτειος της 28ης Οκτωβρίου, η γιορτή του Πολυτεχνείου, η γιορτή της 25ης Μαρτίου, άλλες τοπικές γιορτές κ.ά.

Γενικότερος σκοπός των γιορτών αυτών είναι να γίνουν τα νήπια συνειδητοί και υπεύθυνοι πολίτες με αγάπη προς την πατρίδα τους. Το παιδί συμμετέχοντας στις εκδηλώσεις για τις εθνικές γιορτές μαθαίνει ορισμένα πράγματα για τους προγόνους του και

τον τρόπο της ζωής τους και εξοικειώνεται με τα έθιμα και τις παραδόσεις του τόπου του. Μέσα από τη γνώση αρχίζει να νιώθει ότι αποτελεί μέρος ενός μεγαλύτερου κοινωνικού ομίλου, ότι ανήκει κάπου, πράγμα που αποτελεί έναν από τους κυριότερους σκοπούς του νηπιαγωγείου και βοηθάει στην κοινωνική προσαρμογή του παιδιού (Κυριαζοπούλου- Βαληνάκη/2ος, 1977: 324).

β. Θρησκευτικές γιορτές. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι γιορτές όπως: τα Χριστούγεννα, των Τριών Ιεραρχών, ο Ευαγγελισμός, το Πάσχα και οι διάφορες θρησκευτικές γιορτές της περιοχής τους ή άλλες γιορτές αγίων.

Οι γιορτές αυτού του είδους εμπλουτίζουν με σημαντικές εμπειρίες τη θρησκευτική ζωή των νηπίων και αναπτύσσουν το θρησκευτικό τους συναίσθημα. Δίνουν στα παιδιά πολλές ευκαιρίες να γνωρίσουν τις διάφορες ηθικές αξίες και το σεβασμό των ατόμων. Ιδιαίτερα η γιορτή των Χριστουγέννων δίνει στα παιδιά την ευκαιρία για να γνωρίσουν τη σημασία των δώρων. Αν και είναι λίγα τα μικρά που είναι ικανά να καταλάβουν τη θρησκευτική σημασία των Χριστουγέννων, ωστόσο η γιορτή αυτή τους κάνει μεγάλη εντύπωση. Η ανταλλαγή ευχών, κατά τις μέρες αυτές, συναρπάζει τα παιδιά που περιμένουν με ανυπομονησία να ανταλλάξουν κάρτες.

γ. Κοινωνικές γιορτές. Εδώ εντάσσονται γιορτές με κοινωνικό περιεχόμενο όπως, τα γενέθλια, οι ονομαστικές γιορτές των νηπίων, η γιορτή της μητέρας, η γιορτή του πατέρα, η γιορτή για την υποδοχή των νηπίων στην αρχή της χρονιάς καθώς και η αποχαιρετιστήρια γιορτή για τη λήξη του σχολικού έτους κ.ά. (ΥΠΕΠΘ/ΠΙ, 1991: 104)

Τα γενέθλια και οι ονομαστικές γιορτές. Κάθε ονομαστική γιορτή και γενέθλια παιδιού προσφέρουν εξαιρετικές ευκαιρίες για να συνηθίσουν τα παιδιά σε μερικούς κοινωνικούς ρόλους με διάφορες ενασχολήσεις.

Με τις δραστηριότητες αυτές τα παιδιά ασκούνται στους ρόλους του οικοδεσπότη και του καλεσμένου κι αποκτούν, καθώς μεγαλώνουν και κοινωνικές δεξιότητες.

Τα παιδιά μαθαίνουν να συνεργάζονται οργανώνοντας ένα πάρτυ, διακοσμώντας την αίθουσα, φτιάχνοντας γλυκίσματα ή κουλουράκια για τη γιορτή. Στις γιορτές αυτές το πρόγραμμα συμπληρώνεται με λίγες απαγγελίες, μερικά τραγουδάκια, κάποιο μικρό δώρο, λίγα λουλούδια στο βάζο, ένα δελτίο με γραμμένο το όνομα του παιδιού που γιορτάζει, κεράσματα αν έφερε το παιδί από το σπίτι του, κάποιο γλυκό, ώστε τότε το παιδί να σβήσει τα κεράκια, ευχές τραγουδιστά από όλα τα παιδιά για τα «χρόνια πολλά» και ότι μπορούσε να επινοήσει η νηπιαγωγός για την καλύτερη διοργάνωση.

Η γιορτή υποδοχής των νέων παιδιών. Είναι η γιορτή που γίνεται στην αρχή με την είσοδο του παιδιού στο νηπιαγωγείο. Η προετοιμασία της θα γίνει κατά τη διάρκεια των

εγγραφών ή λίγο πριν το κλείσιμο των σχολείων. Έχει σκοπό την εύκολη και ευχάριστη προσαρμογή των μικρών στη νέα κατάσταση και στα νέα καθήκοντα, τη δημιουργία φιλικών σχέσεων με τα άλλα παιδιά και τη σύνδεσή τους με το νέο περιβάλλον

δ. Αναβίωση εθίμων. Στην κατηγορία αυτών των γιορτών περιλαμβάνονται γιορτές όπως: τοπικές παραδοσιακές γιορτές, γιορτές που ξεκινούν από διάφορα γεγονότα, π.χ. απόκριες, τρύγος, ελαιομάζωμα, γιορτή της ντομάτας, της σαρδέλας κ.ά. (ΥΠΕΠΘ/ΠΙ, 1991: 103)

ε) Διάφορες γιορτές στις οποίες κατατάσσονται οι γιορτές που γίνονται οποιαδήποτε στιγμή αποφασίσει η νηπιαγωγός μαζί με τα παιδιά να γιορτάσουν ένα γεγονός. Ανάλογα με το θέμα τους μπορούν να έχουν διάφορες ονομασίες όπως π.χ. γιορτή της χαράς, του χαρτιού, του νερού, της κούκλας κλπ.

Η γιορτή της τελευταίας μέρας της εβδομάδας. Κλείνει η εβδομάδα με μια μικρή γιορτή που γίνεται μέσα στην αίθουσα την τελευταία ώρα της Παρασκευής. Μπορεί να περιλαμβάνει ανασκόπηση των εργασιών της εβδομάδας, επανάληψη εκδηλώσεων που ικανοποίησαν τα παιδιά, απαγγελίες ποιημάτων που έμαθαν, τραγούδια, χορούς κλπ.

Η γιορτή για την έναρξη κάθε εποχής. Με την έναρξη κάθε εποχής (Φθινοπώρου, Χειμώνα, Άνοιξης και Καλοκαιριού) δίνεται μια μικρή γιορτή το περιεχόμενο της οποίας θα αποτελεστεί από τμήματα των γιορτών που δόθηκαν κατά την εποχή αυτή στα οποία προστίθεται και κάτι νέο σχετικό με τη εποχή που τελείωσε και την άλλη που αρχίζει.

Αυτοσχέδιες παιδικές γιορτές που είναι αποτέλεσμα της καθημερινής εργασίας του νηπιαγωγείου και γι' αυτό έχουν και τη μεγαλύτερη παιδευτική αξία.

9.4. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΟΥΣ

Όπως σε όλες τις ενασχολήσεις των νηπίων στο νηπιαγωγείο έτσι και στις γιορτές τα θέματα και οι δραστηριότητες που θα επιλεγούν πρέπει να αναδύονται μέσα από τα ίδια τα παιδιά, από τις εμπειρίες, τα ενδιαφέροντα, τις σκέψεις και τις ιδέες τους, διότι τότε μόνο θα έχουν νόημα γι' αυτά και θα μπορέσουν να ενεργοποιηθούν για την υλοποίησή τους.

Επειδή τα παιδιά όμως είναι μικρά και υπάρχει πιθανότητα να έχουν δυσκολίες να εκφράσουν τις προτιμήσεις τους τότε παρεμβαίνει η νηπιαγωγός με συγκεκριμένες προτάσεις. Μετά το κάθε παιδί ή η κάθε ομάδα έχουν την ελευθερία να εργαστούν με τον τρόπο και τα υλικά που επιλέγουν χωρίς να υποχρεώνονται σε συγκεκριμένο σχέδιο και

θέμα παρά το γεγονός ότι η δραστηριότητα εισάγεται από τη νηπιαγωγό.

Η προετοιμασία των γιορτών είναι ενταγμένη μέσα στην καθημερινή παιδαγωγική εργασία στο νηπιαγωγείο και αποτελεί μέρος της.

Η βαρύτητα δίνεται στη διαδικασία και όχι στο τελικό αποτέλεσμα το οποίο θα είναι ανάλογο με τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Εκείνο που ενδιαφέρει και θα δοθεί έμφαση σε μια σχολική εκδήλωση είναι η ενεργοποίηση και η διατήρηση του ενδιαφέροντος των παιδιών καθώς και οι ευκαιρίες που θα τους δοθούν για δημιουργική έκφραση και ενίσχυση της αυτοεικόνας τους και όχι το αποτέλεσμα, αν υπήρξε δηλαδή μια καλή τελική παρουσίαση. (ΥΠΕΠΘ/ΠΙ, Οδηγός, 1996: 363)

Η κάθε γιορτή πρέπει να είναι μέσα στα όρια της αντοχής των παιδιών και να είναι ανάλογη με τις σωματικές και ψυχικές δυνάμεις τους. Καλό είναι να αποφεύγονται οι γιορτές που έχουν διάρκεια πολλών ωρών.

Σε ένα νηπιαγωγείο μια γιορτή μαζί με τα διάφορα διαλείμματα και ανάλογα με το σκοπό και τη μορφή της μπορεί να έχει διάρκεια μέχρι τις δύο ώρες για να μη κουράζονται τα παιδιά.

Όταν υπάρχουν συστεγαζόμενα τμήματα οι γιορτές μπορούν να οργανωθούν από ένα ή περισσότερα τμήματα νηπίων. Όταν οργανώνεται από πολλά τμήματα απαιτείται η στενή συνεργασία νηπιαγωγών και νήπιων ώστε να υπάρχει ο σωστός προγραμματισμός, ο καταμερισμός της εργασίας και ο συντονισμός των ενεργειών.

Με οποιοδήποτε τρόπο όμως και αν οργανώνονται οι γιορτές μπορεί να υπάρχουν προσκεκλημένοι που είναι συνήθως οι γονείς των νηπίων, το δημοτικό σχολείο και οι διάφοροι φορείς. Οι προσκεκλημένοι άλλοτε είναι απλοί θεατές και άλλοτε συμμετέχουν ενεργά σε κάποια σημεία της γιορτής. (ΥΠΕΠΘ/ΠΙ, 1991: 104).

Ο ρόλος της νηπιαγωγού στην οργάνωση και διεξαγωγή των γιορτών είναι ρόλος συμβούλου και συντονίστρας της παιδαγωγικής διαδικασίας.

Αυτή δεν δίνει έτοιμο υλικό αλλά δίνει ερεθίσματα όπως π.χ το διάβασμα μιας ιστορίας, η προβολή σλαίτς, σχετικές εικόνες, εκμετάλλευση των διαφόρων σχολίων των παιδιών για τη γιορτή, το συμβολικό ή μιμητικό παιχνίδι που παίζουν, το θεατρικό παιχνίδι κ.α. Στη συνέχεια αναλαμβάνει να παρωθήσει τα παιδιά να ζήσουν και να δράσουν όσο γίνεται πιο έντονα αυτές τις περιόδους.

Με βάση τα ερεθίσματα που έδωσε θα περιμένει την ενεργοποίηση και αντίδραση των παιδιών για να τα λάβει υπόψη της και να τα παρακινήσει να εκφράσουν τις σκέψεις και τα σχέδιά τους. Εδώ τα νήπια μπορούν να σχεδιάσουν δραστηριότητες ευχάριστες με περιεχόμενο που προκύπτει από ανταλλαγές απόψεων με τη νηπιαγωγό.

Το πώς θα γίνει ο καταμερισμός των δραστηριοτήτων είναι υπόθεση των ίδιων των παιδιών και συνήθως γίνεται ανάλογα με τις επιθυμίες τους. Αν διαπιστωθεί στην πορεία της υλοποίησης πως ορισμένα σχέδια και προτάσεις δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθούν, είναι δυνατόν με την επίβλεψη και παρέμβαση της νηπιαγωγού να τροποποιούνται και συζητούνται εναλλακτικές προτάσεις.

9.5. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΙΑΣ ΓΙΟΡΤΗΣ

Σε ότι αφορά το περιεχόμενο της γιορτής ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο εμπύχωσής τους υπάρχει μεγάλη ποικιλία που μπορούμε να επιλέξουμε.

Ενδεικτικά μπορούμε να δούμε σε μια γιορτή νηπιαγωγείου το περιεχόμενο να το αποτελούν απαγγελίες σκετς, ζωντανές εικόνες, παιχνίδια, τραγούδια, χοροί, μουσική, εκθέσεις έργων των παιδιών κ.α

Γενικά το περιεχόμενο των σχολικών εκδηλώσεων καλό είναι να αντλείται μέσα από τις δραστηριότητες που έχουν παρουσιαστεί στα σχολεία με μεγαλύτερα παιδιά μέσα από τη διδασκαλία των διαφόρων μαθημάτων, ώστε να εμπεδώνονται καλύτερα οι γνώσεις που αποκτήθηκαν με μια γιορταστική και καλλιτεχνική ατμόσφαιρα.

Μια γιορτή μπορεί να περιλαμβάνει:

Επίσκεψη στο χώρο της γιορτής (εκκλησία, πλατεία, λιμάνι, μοναστήρι, αίθουσες παραστάσεων κ.α), συζητήσεις, φωτογράφιση, διάφορες προβολές, ακρόαση κατάλληλα επιλεγμένης μουσικής, τραγουδιών, παιδικής ορχήστρας, χορό, ιστορίες, παραμύθια, ποιήματα, χειροτεχνικές δραστηριότητες ζωγραφική, κολάζ κατασκευές κλπ, έκθεση και παρουσίαση έργων νηπίων, αναπαράσταση γεγονότων, δραματοποίηση παραμυθιών και ιστοριών, θέατρο κουκλοθέατρο από τα νήπια κλπ. (ΥΠΕΠΘ/ΠΙ, 1991: 103-104)

9.6. Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΓΙΟΡΤΕΣ

Τη χρησιμότητα των σχολικών γιορτών οι παιδαγωγοί γενικά δεν την αμφισβητούν, αλλά την υποστηρίζουν με διάφορα επιχειρήματα. Όμως υπάρχει και η άποψη από κάποιους παιδαγωγούς ότι μερικές γιορτές όπως οι δημόσιες εμφανίσεις στις θεατρικές παραστάσεις ή άλλες επιδείξεις κουράζουν τους μαθητές με τις μακροχρόνιες προετοιμασίες και επισημαίνουν διάφορες πρακτικές που πρέπει να αποφεύγονται.

Υποστηρίζεται η άποψη ότι πρέπει να αποφεύγονται κατά την υλοποίηση των εορταστικών εκδηλώσεων τα ακόλουθα.

Η αναγκαστική αποστήθιση διαφόρων ποιημάτων, σκετς κλπ από τα παιδιά.

Η πολύωρη καθημερινή απασχόληση με ότι αφορά στη μέρα της γιορτής. Η αποφυγή του άγχους της προετοιμασίας, της κούρασης και της ταλαιπωρίας των παιδιών (Μπάμιος, 1967: 565)

Ειδικότερες παρατηρήσεις και αντιρρήσεις έχουν εκφραστεί επίσης για τα εξής θέματα:

Οι γιορτές επειδή αποτελούν ευχάριστο και οργανικό μέρος της σχολικής ζωής και μια από τις μορφές της αγωγής, θα πρέπει να γίνονται για χάρη των παιδιών και όχι για επίδειξη των εκπαιδευτικών και του έργου τους. Είναι ανάγκη να συνδυάζονται με φυσικό και αβίαστο τρόπο με τη λειτουργία του σχολείου και να μη ξοδεύεται πολύς χρόνος για την προετοιμασία τους. Ο σκοπός της σχολικής γιορτής πρέπει να είναι παιδαγωγικός.

Να μη διοργανώνονται σχολικές γιορτές που στόχο έχουν να ικανοποιήσουν τους γονείς, αλλά να διοργανώνονται για χάρη των ίδιων των παιδιών. Σε ότι αφορά τη συμμετοχή των παιδιών είναι απαραίτητο να συμμετέχουν όλα τα παιδιά του σχολείου και να μη γίνονται διακρίσεις και προτιμώνται μόνο μερικά ή παίρνουν μέρος πάντα τα ίδια, χρειάζεται να γίνεται εναλλαγή όταν επιλέγεται ένας μικρός αριθμός παιδιών για τη συμμετοχή. Κατά τις γιορτές όταν η νηπιαγωγός κάνει επιλογές των παιδιών να αποφεύγει τις διακρίσεις διότι αυτές γεννούν τη ζήλεια και το φθόνο και συχνά μάλιστα την εχθρότητα των γονέων προς το δάσκαλο.

Να δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να συμμετέχουν στη διοργάνωσή τους διότι οι σχολικές γιορτές που προετοιμάζονται χωρίς ουσιαστική συμμετοχή των μαθητών, που δεν έχουν κατάλληλο περιεχόμενο και που γίνονται για επίδειξη περισσότερο και όχι για τους μαθητές δεν επιδρούν παιδαγωγικά και έχουν αντίθετα αποτελέσματα από τα αναμενόμενα. Οι γιορτές αυτού του είδους καλλιεργούν την αλαζονεία και ματαιοδοξία του παιδιού. Αφορμή για τη διοργάνωση κάθε σχολικής γιορτής να αποτελεί η σχολική ζωή και εργασία και σε ότι αφορά τη διάρκεια της αυτή να είναι απλή για να μη κουράζει τους μαθητές με πολυήμερες προετοιμασίες.

Να γίνεται συχνή διοργάνωση και με διάφορες αφορμές σχολικών γιορτών επειδή η καλή γιορτή είναι βίωμα που συγκινεί την παιδική ψυχή, καλύτερα από κάθε λογοκοπική- βερμπαλιστική διδασκαλία και έχει παιδαγωγικά καλλίτερα αποτελέσματα (Χαραλαμπόπουλος, 1973: 458-459)

9.7. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Οι σχολικές γιορτές για να έχουν επιτυχία, να εξυπηρετούν τους παιδαγωγικούς και διδακτικούς σκοπούς του σχολείου, αλλά και να είναι χρήσιμες στους δασκάλους και τους γονείς, καλό είναι να στηρίζονται σε ορισμένες βασικές προϋποθέσεις και αρχές.

Τέτοιες βασικές προϋποθέσεις για πετυχημένες σχολικές γιορτές αποτελούν:

Ο προσεκτικός προγραμματισμός τους, ο παιδοκεντρικός τους χαρακτήρας, η σύνδεσή τους με την εργασία του σχολείου, η απλότητα, η συμμετοχή της κοινότητας, κ.α (Μπάμιος, 1967: 565).

Πρώτη βασική προϋπόθεση είναι ο έγκαιρος προγραμματισμός.

Ο σχεδιασμός και ο προγραμματισμός των εκδηλώσεων του έτους πρέπει να γίνεται στην πρώτη συνεδρίαση του εκπαιδευτικού προσωπικού στην αρχή της σχολικής χρονιάς και να καταβάλλεται προσπάθεια για την καλή διοργάνωση από τους υπεύθυνους που θα αναλάβουν. Στη συνεδρίαση αυτή θα ορίζονται τα άτομα ή οι επιτροπές εκπαιδευτικών που θα έχουν την ευθύνη της διοργάνωσης καθώς και ο αριθμός και το είδος των γιορτών που θα γίνουν κατά τη διάρκεια του χρόνου.

Σημαντική επίσης βασική αρχή είναι η επιλογή να έχουν οι γιορτές παιδοκεντρικό χαρακτήρα με περιεχόμενο μορφωτικό και εύθυμο. Η γιορτή να γίνεται περισσότερο για τα παιδιά παρά για τους γονείς και τους άλλους καλεσμένους.

Προς την κατεύθυνση αυτή καλό είναι να καταβάλλεται προσπάθεια για να συμμετέχουν αν είναι δυνατόν όλα τα παιδιά. Επίσης η κατάρτιση του προγράμματος, η εκτέλεση των εργασιών για την προετοιμασία καθώς και η υλοποίηση του προγράμματος της γιορτής πρέπει να είναι έργα των μαθητών με τη βοήθεια της νηπιαγωγού.

Για να έχουν ενδιαφέρον και αποτέλεσμα οι σχολικές γιορτές θα πρέπει να συνδέονται με την εργασία που γίνεται στο σχολείο. Με αφορμή τις διάφορες δραστηριότητες που υλοποιούνται κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους θα προετοιμάζονται τα παιδιά ώστε να δημιουργηθεί μεγάλη επιθυμία για γιορτή. Με αυτό τον τρόπο θα λαμβάνονται υπόψη τα διαφέροντα, οι γνώσεις και οι εμπειρίες τους ώστε να συμμετέχουν με ενδιαφέρον.

Μια άλλη βασική αρχή που χρειάζεται να επικρατήσει είναι η απλότητα. Η γιορτή θα πρέπει να είναι μια απλή, εκδήλωση των παιδιών και όχι μια γιορτή που γίνεται για επίδειξη.

Η συμμετοχή της κοινότητας στις γιορτές του σχολείου είναι σημαντική επειδή οι γιορτές θεωρούνται άριστο μέσο δημιουργίας στενών σχέσεων μεταξύ σχολείου-

οικογένειας κοινότητας.

Γι' αυτό προσκαλούνται γονείς και άλλα πρόσωπα από τις τοπικές και εκπαιδευτικές αρχές να παρακολουθήσουν ορισμένες γιορτές των παιδιών μέσα στο χρόνο.

9.8. ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέρος της σχολικής ζωής αποτελούν εκτός από τις διάφορες διδακτικές επισκέψεις, εξόδους και γιορτές και οποιεσδήποτε άλλες εκδηλώσεις και δραστηριότητες που συμβάλλουν στην επίτευξη των σκοπών του νηπιαγωγείου και του αναλυτικού προγράμματος και φέρνουν το παιδί σε επαφή και επικοινωνία με τη σύγχρονη πραγματικότητα και με έργα πολιτισμικής αξίας.

Μέσα στα πλαίσια της σχολικής ζωής και του πολιτισμού όταν δεν είναι εύκολο να γίνει η μετακίνηση των νηπίων σε χώρους έξω από το νηπιαγωγείο μπορούν πραγματοποιούνται επισκέψεις κλιμακίων ή μεμονωμένων καλλιτεχνών μουσικής, θεάτρου, χορού, εικαστικών τεχνών και άλλων ειδικών και να γίνονται οι εκδηλώσεις στο χώρο του νηπιαγωγείου.

9.9. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΙ

Οι διδακτικές επισκέψεις των νηπίων σε επιλεγμένους χώρους ιστορικής και πολιτιστικής αναφοράς, σε χώρους παραγωγής κλπ καθώς και η συμμετοχή τους σε εκδηλώσεις και δραστηριότητες, έχουν ψυχαγωγικό, παιδαγωγικό και μορφωτικό σκοπό. Όλες γίνονται μέσα στο ωράριο εργασίας και εντάσσονται στον προγραμματισμό που κάνουν οι νηπιαγωγοί στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Μια επίσκεψη σε ένα χώρο με διδακτική αξία δεν χρειάζεται να είναι μακρινή ή να διαρκεί πολύ. Για ένα παιδί είναι σημαντική ακόμη και η επίσκεψη στο παντοπωλείο, που είναι στη γωνιά του δρόμου. Τέτοιοι εξοδοι, κοντά στο σχολείο, μπορεί να βοηθήσουν τη νηπιαγωγό στις πρώτες της προσπάθειες να προσαρμόσει τα παιδιά στη ζωή του σχολείου, παρά άλλες μακρινές σε άγνωστα μέρη.

Οι σχολικές εξοδοι και οι διδακτικές επισκέψεις δίνουν στα παιδιά την ευκαιρία να ερευνήσουν και να γνωρίσουν τον τόπο τους. Όταν τα παιδιά επισκέπτονται και συζητούν π.χ. για το ταχυδρομείο, το παντοπωλείο ή τον πυροσβεστικό σταθμό μαθαίνουν ότι οι άνθρωποι αλληλοεξαρτώνται και ότι μπορεί να συμβάλουν με τη δουλειά τους στην ευημερία της ομάδας. Επίσης οι επισκέψεις σε χώρους μέσα στην πόλη βοηθούν

το παιδί να αναπτύξει τις ιδέες του, σχετικά με την καθαριότητα και τις άλλες απόψεις του περιβάλλοντός του (Κυριαζοπούλου-Βαληνάκη/2ος, 1977: 327).

Ανεξάρτητα από το σκοπό που εξυπηρετούν οι διάφορες επισκέψεις, δεν πρέπει να περιορίζονται σε μια παθητική θέαση κάποιων πραγμάτων, μνημείων και εκθεμάτων ή σε παθητική ακρόαση κάποιων πληροφοριών αλλά χρειάζεται στη συνέχεια να γίνεται αξιοποίησή τους.

Εκείνο όμως που έχει τη μεγαλύτερη σημασία στις επισκέψεις είναι η σωστή προετοιμασία και η αξιοποίησή τους. Για να έχουν παιδαγωγικά αποτελέσματα πρέπει να είναι καλά οργανωμένες από κάθε άποψη και να διακρίνονται για τον αρχικό προγραμματισμό τους ο οποίος αποτυπώνεται με το σχέδιο της επίσκεψης. Στο σχέδιο που συντάσσεται οι νηπιαγωγοί περιγράφουν το πρόγραμμα δραστηριοτήτων, την επίσκεψη στο χώρο και την αξιοποίησή της στο τέλος. Χρειάζεται να είναι όλα σχεδιασμένα, ποιος θα είναι ο χώρος στον οποίο θα γίνει η επίσκεψη, πότε, πως και γιατί θα γίνει, ποιο σκοπό θα έχει, ποια μέτρα θα ληφθούν για την ασφαλή μεταφορά των παιδιών, την επιτήρησή τους σε όλη τη διάρκεια της επίσκεψης ή της εκδήλωσης καθώς και άλλες λεπτομέρειες.

Ακόμη στον προγραμματισμό των επισκέψεων πρέπει να περιγράφονται οι δραστηριότητες οι οποίες αναφέρονται στη συμμετοχή των μαθητών καθώς και οι ενέργειες που θα γίνουν πριν από την επίσκεψη, στη διάρκεια της επίσκεψης και αυτές που θα ακολουθήσουν μετά την ολοκλήρωση της επίσκεψης.

Ενέργειες πριν από την επίσκεψη

Η νηπιαγωγός ετοιμάζει ενημερωτικά έντυπα με περισσότερες πληροφορίες για το χώρο, τα εκθέματα και το αντικείμενο της επίσκεψης ή ανακοινώνει προφορικά όλα τα σχετικά με την επίσκεψη.

Αν δεν γνωρίζει το χώρο, ίσως χρειαστεί να κάνει μια προκαταρτική επίσκεψη, ιδιαίτερα όταν πρόκειται να ξεναγήσει η ίδια τα παιδιά. Η ξεναγήση πρέπει να έχει παιδαγωγικό χαρακτήρα και μέθοδο, γιατί διαφορετικά κουράζει τα παιδιά, διασπάται η προσοχή τους και μετά αρχίζει ο θόρυβος και οι αταξίες.

Συμμετοχή των παιδιών. Η ανάθεση κάποιου ρόλου στα παιδιά και η υπευθυνότητα που αναλαμβάνουν συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό τόσο στη μάθηση όσο και στην κοινωνικοποίησή τους. Η νηπιαγωγός συζητά και συνεργάζεται με τα παιδιά για να συμμετέχουν στον καθορισμό των δραστηριοτήτων και των στόχων ώστε να είναι ενημερωμένα

και να δίνουν απαντήσεις: πού θα πάμε; γιατί θα πάμε; τι θα δούμε; τι θα κάνουμε; τι θα ρωτήσουμε; κλπ,

Στη διάρκεια της επίσκεψης

Όταν τα παιδιά φτάσουν στον προορισμό τους σε όλη τη διάρκεια παρακολουθούν το χώρο και το αντικείμενο της επίσκεψης.

Αν είναι εφικτό και επιτρέπεται μπορεί να ζητήσουν από τη νηπιαγωγό να φωτογραφήσει ό,τι τα εντυπωσίασε. Μπορεί να σχεδιάσουν κάτι σχετικό π.χ. ένα γενικό σχέδιο του χώρου, ένα έκθεμα, ένα αγγείο, κάτι άλλο.

Μπορεί σε ένα δοσμένο σχέδιο να γράψουν ονόματα, να συμπληρώσουν κενά, να βάλουν χρώματα κτλ. Μπορούν να ανατεθούν στα παιδιά ρόλοι με βάση τους οποίους θα αυτοσχεδιάσουν ή θα παρουσιάσουν κάτι που ήδη έχουν ετοιμάσει με τη βοήθεια της νηπιαγωγού. Αν η παρουσίαση αυτή είναι πρακτικά ανέφικτη στον ίδιο το χώρο που έχουν επισκεφθεί, μπορεί να γίνει μέσα στην τάξη μετά την επιστροφή στο σχολείο.

Αξιολόγηση της επίσκεψης

Πρέπει το παιδί να μάθει να σκέπτεται και ο καλύτερος τρόπος για να μάθει να σκέπτεται είναι ν' ασκηθεί στην επιστημονική μεθοδολογία, δηλαδή να μάθει να παρατηρεί, να συγκεντρώνει τις παρατηρήσεις του, να τις ταξινομεί και να βγάζει συμπεράσματα που είναι δικά του και όχι των άλλων, της νηπιαγωγού ή των διαφόρων πηγών.

Όταν τα παιδιά επιστρέψουν στο νηπιαγωγείο μπορούν να συζητήσουν για τις εμπειρίες που είχαν από την επίσκεψη και να κάνουν τις εκτιμήσεις τους σε συνεργασία με τη νηπιαγωγό. Μπορούν επίσης πολλές άλλες δραστηριότητες να εμπνευσθούν τα παιδιά και η νηπιαγωγός από τις επισκέψεις και να τις υλοποιήσουν στην τάξη, όπως ζωγραφική, σχέδιο, πλαστική με πηλό, δραματοποίηση.

Μια επίσκεψη στο λιμάνι, π.χ., μπορεί να εμπνεύσει τα παιδιά να φτιάξουν ένα καράβι, ή μια επίσκεψη στην πυροσβεστική, μπορεί να τα προκαλέσει να φτιάξουν ένα σταθμό αυτοκινήτων ή έναν πυροσβεστικό σταθμό μέσα στο νηπιαγωγείο. Ένα μέρος της ομάδας μπορεί να θέλει να ασχοληθεί με διάφορες κατασκευές, χτίσιμο κλπ., ενώ άλλα παιδιά, ίσως να προτιμούν άλλες δραστηριότητες. Ενώ, δηλαδή, μερικά παιδιά παίζουν το παντοπωλείο, άλλα φτιάχνουν νομίσματα, ζωγραφίζουν σήματα ή πλάθουν φρούτα από πηλό ή χάρτινο πηλό (Κυριαζοπούλου-Βαληνάκη, 1977: 329).

Μπορεί επίσης να γίνει συσχετισμός της εκδήλωσης με άλλες παρόμοιες ή να γίνει συζήτηση για θετικές ενέργειες ή παραλείψεις στη διάρκεια της επίσκεψης.

Τέλος από τις απαντήσεις των παιδιών σε ερωτήσεις της νηπιαγωγού μπορεί να γίνει εκτίμηση της εντύπωσης και της συγκίνησης που προξένησε στα παιδιά η επίσκεψη σε κάποιο χώρο ή η εκδήλωση που παρακολούθησαν και να εκτιμηθεί ακόμη σε ποιο βαθμό κατανόησαν τα όσα είδαν και άκουσαν.

**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

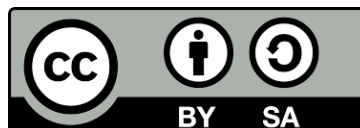
Σημειώματα

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Διδάσκων: Επικ. Καθηγητής Μπάκας Θωμάς.
«Οργάνωση και λειτουργία του νηπιαγωγείου. Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ». Έκδοση: 1.0. Ιωάννινα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=1152>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

- Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Παρόμοια Διανομή, Διεθνής Έκδοση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη.

[1] <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.